

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενωγείου 14.

22 Ἰανουαρίου 1889

ΟΥΓΟΙ ΚΑΙ ΤΟΡΕΙΣ

Τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα ἀγαθῇ τύχῃ λειτουργεῖ εὐδοκίμως παρ' ἡμῖν καὶ ὁσημέραι προκόπτει. Καὶ ἀληθῶς μὲν ἡ προκοπὴ τοῦ εἶνε ὀπωσοῦν ἰδιόρρυθμος, ἀλλ' ὁ εὐσυνείδητος ἐκτιμητὴς δὲν πρέπει νὰ ᾤλησμονῇ καὶ τὰς συνθήκας, ὑφ' αἷς ἡ λειτουργία του ἐκτελεῖται καὶ τὰς καιρικὰς περιστάσεις, καὶ αὐτὸν τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ὅπως δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῶμεν παρὰ τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας μας νὰ παράγῃ τὰ βάρυτιμα προϊόντα τῶν παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν χωρῶν, οὕτως ἐπίσης δὲν ὀφείλομεν ν' ἀξιῶμεν ὅπως τὸ σχετικῶς προσφάτως παρ' ἡμῖν ἐγγλιματισθὲν πολίτευμα ἔχῃ τὸ θαλερὸν καὶ καρποφόρον σφρῖγος, μεθ' οὗ ἀκμάζει ἀλλαχοῦ, ἐνθα ἡ πολιτικὴ ἀρουρα ἀπ' αἰῶνων ἐπιμελῶς ἐγεωργήθη. Τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ πολιτεύματος τὸ ἔχον βάσιν τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἡσπασθημεν νήπιοι ἔτι καὶ ἀχειράφροτοι, πρὶν ἀκόμη οἱ κεραυνοὶ τοῦ Κεδριγκτῶνος καὶ αἱ λόγχοι τοῦ στρατάρχου Μαιζῶν ἐπισφραγίσωσι τὴν ἡμετέραν ἀνεξαρτησίαν, τολμηρὸς δὲ θὰ ἐφαίνετο πᾶς ὁ διατεινόμενος ὅτι ἔκτοτε κοινοβουλευτικῶς δὲν προήχθημεν. Τότε οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους σκαιοὶ πολέμαρχοι ἢ ἀπαιδαγωγῆται κληρικοὶ, ἢ ταπεινοὶ ἀγρόται μηλωτὴν περιβεβλημένοι συνήρχοντο καὶ ἐβουλεύοντο ἢ εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐντὸς τῶν πορτοκαλλεῶνων τῆς Τροιζῆνος ἢ εἰς πενιχρὸν ξυλινὸν παράπηγμα· τόσον δὲ περιέργως ἀπλοϊκῶς ἦσαν αἱ εἴσεις των, ὥστε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτόπτου, ἐπειδὴ δὲν ἐπέτρεπετο ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου τὸ κάπνισμα, οἱ ἐκ τῶν πατέρων τοῦ ἔθνους ἐμπαθεῖς καπνισταὶ — καὶ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι — εἶχον ἐπινοήσει ν' ἀνοίξωσιν ὁπᾶς εἰς τοὺς ξυλίνοὺς τοίχους καὶ δι' αὐτῶν περῶντες τοὺς μακροὺς σωλῆνας τῶν καπνοσυρίγγων των ἀέκμυζωσιν ἠδὲ υπαθῶς αὐτάς, ἐνῶ ψυχογυιοὶ καὶ ἀκόλουθοι ἐξώθεν τεταγμένοι ἐμερίμων εὐσεβάστως περὶ τῆς ἀνανεώσεως τῶν ἀνθρώπων. Σήμερον ἀπεναντίας οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ ἔθνους συνέρχονται εἰς εὐπρεπῆ χρυσότευκτον αἶθουσαν

καὶ διασκέπτονται ὑπὸ τὸ μαγικὸν σέλας τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, οὕτινος τὰ ἐσαεὶ ἀνανεούμενα ἀρνητικὰ καὶ θετικὰ ρεύματα συγγέονται καὶ συναναφύρονται μετὰ τὸν βομβοῦντα ἔσμον τῶν ἀρνητικῶν καὶ θετικῶν γνωμῶν. Διότι σήμερον δὲν ἐπικρατεῖ ὡς τότε ὀλιγαρχικῆς ρητορείας καὶ σπάνις θεμάτων συζητήσεως, ἀλλ' ἐξονυχίζεται μετὰ περισσῆς καρτερίας καὶ ἡ ἐλαχίστη λεπτομέρεια τοῦ μᾶλλον ἀσημάντου τῶν ζητημάτων καὶ τὸ σθένος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ φρονήματος προσλαμβάνει ἐπίκουρον εἰς τὸν ἀγῶνα τὴν ῥώμην τῶν μυῶνων καὶ ὠχρῶσιν οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀποκάμνουσι κεκραγότες οἱ ἀλεκτρονέες πρὶν ἢ κοπάσῃ τὸ μένος τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Πατρίδος, ἧς αἱ ἐλευθερίαι ἠπειλοῦντο διὰ τοῦ ἀντικανονικοῦ προβιβασμοῦ ἐνὸς ὑπομοιράρχου.

Σὺν τῇ οὐσίᾳ δὲ καὶ οἱ κοινοβουλευτικοὶ τύποι προάγονται καὶ ἐξευγενίζονται, ὁσημέραι δὲ τὸ ἐν χρήσει παρὰ τῇ Βουλῇ λεξιλόγιον νέους προσκατᾶται ὄρους. Καὶ ξενίζουσι μὲν οἱ ὄροι οὗτοι τοὺς δυσπίστως ἔχοντας πρὸς πάντα νεωτερισμόν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπιβάλλονται γενικευόμενοι καὶ καθίστανται παραδεκτοί. Ἐνθυμούμαι τὴν ἀγανάκτησιν μεθ' ἧς ἤκουσε πρότινων ἐτῶν ἐν τῇ Βουλῇ ἓνα τοιοῦτον ὄρον ὁ αἰδιδίμος Κουμουνδοῦρος, τέκνον τῆς Βουλῆς, ὡς ἀπεκάλει ἐαυτὸν, φιλοστόργως ποθῶν νὰ ἐμμένῃ πάντοτε ἡ μήτηρ του εἰς τὰ πάτρια καὶ τὰ ἀρχῆθεν παραδεδεγμένα. Κατηγορήθη τότε ἡ κυβέρνησις του ἐπὶ «ὑπερβασιαις», ἐμπλεως δὲ θυμοῦ ὁ γηραιὸς πολιτευτὴς μετὰ τὸν ἰδιάζοντα ἐκεῖνον κατὰ τὰς σπανίας στιγμὰς τῆς ἀγανακτῆσεώς του συριστικὸν τῆς φωνῆς του ἤχον καὶ μετὰ τὴν βραχυλόγον καὶ οἰονεὶ ἐγγλυφον εὐγλωττίαν του ἀπήντησεν: «Ἐπλάσθη δύσηχος λέξις ὅπως ἐκφράσῃ κακόηθες νόημα.» Ἄγνοῶ κατὰ πόσον πράγματι εἶνε δύσηχος ἢ τότε πλασθεῖσα λέξις· τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ πλειονότης τῶν κοινοβουλευτικῶν μας ἀνδρῶν δὲν εἶχε τόσον ὑπερβολικῶς εὐπαθεῖ περὶ τὴν εὐφωμίαν τὴν ἀκοήν καὶ τὴν παρεδέχθη καὶ ἡ χρῆσις ἔκτοτε τὴν καθιέρωσεν.

Ἡ εἰσαγωγή τῶν νέων κοινοβουλευτικῶν

ὄρων ἐγένετο δαφιλεστέρα κατόπιν, ὅτε σὺν τῷ χρόνῳ ἐγένοντο ποικιλώτεροι αἱ φάσεις τῆς πολιτικῆς διαμάχης καὶ κατέστησαν γνωσταὶ οὐ μόνον αἱ λεπτομέρειαι τῆς τακτικῆς τοῦ πολιτεύματος λειτουργίας, ἀλλὰ καὶ αἱ παθολογικαὶ αὐτοῦ ἀλλοιώσεις. Ἡ συγκατάβασις τῆς καλαισθησίας περὶ τὴν παραδοχὴν τῶν ὄρων αὐτῶν ὑπῆρξεν ἐτι μείζων, ἀμνηστεύουσα ἔστιν ὅτε καὶ αὐτὸ τὸ παρακκεινδυνευμένον αὐτῶν νόημα. Οὕτως ἐπ' ἐσχάτων ἐπεξετάθη ἡ σημασία τοῦ ρήματος «ἀποχωρῶ» καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ἐσκεμμένης φυγομαχίας, ἐγνώσθη δὲ ὅτι ἡ ἔμφραξις, ὡς ἐπὶ τὸ παραστατικώτερον μετεφράσθη ἡ obstruction, δὲν εἶνε μόνον πάθημα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ.

Καλὸν ὅμως θὰ ἦτο καὶ ὠφέλιμον νὰ γινώσκωμεν ἐπακριβῶς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων αὐτῶν, ἅς ἀνεξετάστως παραδεχόμεθα καὶ προθύμως πολιτογραφοῦμεν εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν μας φρασεολογίαν. Οἱ πολιτικοὶ αὐτοὶ νεολογισμοὶ καὶ αἱ ὀνομασίαι προέρχονται κυρίως ἐξ Ἀγγλίας, ἐκ τῆς χώρας ἐνθα ἐγεννήθη, διμορφώθη καὶ εἰς ὑψίστην ἀνῆλθε περιωπὴν τὸ ἐπικρατοῦν νῦν εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου κοινοβουλευτικόν πολιτεύμα· ἀλλ' οἱ ποιούμενοι χρῆσιν αὐτῶν ὀλίγον μεριμνῶσι περὶ τῆς ἀρχικῆς τῶν ὄρων τούτων σημασίας καὶ τῆς ἐξελέξεως αὐτῶν ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐνθα ἡ πεφημισμένη τοῦ χαρακτῆρος ἰδιοτροπία οὐχὶ σπανίως εἰσέφηρσε καὶ ἐκυριάρχησε μάλιστα εἰς τὰ πολιτικὰ ἔθη. Οὕτω γινώσκουσι μὲν πάντες παρ' ἡμῖν τοὺς Οὐίγους καὶ Τόρεις, τὰ δύο μεγάλα κοινοβουλευτικὰ κόμματα τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἀλλ' ἀγνοοῦσι βεβαίως οἱ πλεῖστοι τὴν σημασίαν τῶν ὀνομασιῶν τούτων καὶ τινὰς ἄλλας περιέργους περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν πληροφορίας, ἅς συλλέξας ἐπιχειρῶ ὧδε νὰ ἐκθέσω.

Καὶ ἐν πρώτοις εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀναγνωστῶν μου θ' ἀπορήσωσι μανθάνοντες ὅτι τὰ whig καὶ tory, αἱ δύο αὐταὶ λέξεις, δι' ὧν προσδιορίζονται αἱ δύο μεγάλαι ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικαὶ μερίδες εἰσὶν ὑβριστικαὶ ἀμφότεραι, ἀπεδόθησαν δὲ ἐν ἀρχῇ ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐπὶ σκοπῷ ἐμπαιγμοῦ καὶ λοιδορίας. Καὶ ὅτι τοιοῦτος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ἐπωνυμίας καὶ προσβλητικῆς ἢ σημασίας ἐκατέρως τῶν λέξεων, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, διαφωνίαν δὲ μόνον ὑπάρχουσιν ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν αὐτῶν. Τὸ ὄνομα οὐίγος (whig) ἀπεδόθη παρὰ τῶν περὶ τὴν Ἀυλὴν βασιλοφρόνων καὶ παπιστῶν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους των, τοὺς ἐλευθερόφρονας πρὸς ἐμπαιγμὸν καὶ ἐξομοίωσιν αὐτῶν μετὰ τῶν σκώτων χωρικῶν, πρὸς οὓς πρότερον εἶχεν ἀποδοθῆ, λέ-

γοῦσι δὲ ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ whig, σημαίνοντος ἀγωγέα σίτου, παραγομένου δὲ πάλιν ἐκ τοῦ σκωτικοῦ touhig, σημαίνοντος βαίνωνιν ταχέως. Ἐτεροὶ παράγουσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ whigans, λέξεως ἣτινι ἐχρῶντο οἱ σκῶτοι χωρικοὶ πρὸς παρόρησιν τῶν ἵππων των εἰς τὸ βάδισμα καὶ δι' ἧς ἐπωνομάσθησαν οἱ ἀντάρται πρεσβυτεριανοὶ, οἵτινες καταδιωκόμενοι παρὰ Καρόλου τοῦ Β' ἐβάδιζον τότε κατὰ τοῦ Ἐδιμβούργου. Πλεῖστοι διατείνονται ὅτι ἡ σημασία τῆς λέξεως εἶνε ἐτι χείρων, διότι παραγομένη ἐξ ἄλλης τινὸς σκωτικῆς, σημαίνει ληστήν, ἄλλοι δὲ πάλιν τὴν παράγουσιν ἐξ ἐτέρας σκωτικῆς ἐπίσης λέξεως σημαίνουσης ποτόν ἐκ ζύθου ὄξυνου ἢ ἐξ ὄξυγάλακτος, εἴτε διότι αὐτὸ ἦτο τὸ ἀγαπητόν ποτόν τῶν νηφαλίων χωρικῶν, εἴτε καθ' ὑπαινιγμὸν τῆς τραχύτητος καὶ δυστροπίας τῶν Πουριτανῶν. Τινὲς παραδεχόμενοι τὴν σημασίαν ταύτην τῆς λέξεως ἀποδίδουσι τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἐν Ἰρλανδίᾳ ὀπαδοὶ τοῦ δουκὸς τῆς Ἰόρκης ἀδελφοῦ Καρόλου τοῦ Β', τὸσον ἀπηνῶς κατεδιώξαν τοὺς ἀντιθέτους, ὥστε οἱ δυστυχεῖς οὗτοι πλανώμενοι εἰς δάση καὶ ἐρημίας πολλάκις ἐτρέφοντο ἐκ μόνου τοῦ γάλακτος τῶν ἀγελάδων, ἅς αὐτοῖσι συνήντων. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ λέξις θὰ εἶχε σημασίαν περιφρονητικὴν, ἀνάλογον περὶπου πρὸς τοὺς «πειρασμένους» τῶν ἡμερῶν μας. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἐτέρα δοξασία ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐπωνυμία αὕτη ἀπεδόθη τὸ πρῶτον, οἱ παραδεχόμενοι δὲ ταύτην διατείνονται ὅτι ὁ δούξ τοῦ Μονμάουθ ὁ καταβαλὼν τὴν ἐν ἔτει 1681 ἐκτραγεῖσαν ἀνταρσίαν τῶν σκώτων ὄρειων, τῶν ἐμπαικτικῶς καλουμένων οὐίγων ἐδείχθη ἄγαν ἐπιεικὴς πρὸς αὐτούς, διὸ καὶ εἰς τῶν εὐγενῶν διαβάλλων αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα Κάρολον τὸν Β' εἶπεν ὅτι τὸσον προσηγὴς ἐφάνη πρὸς τοὺς ἀντάρτας ὁ δούξ, ὥστε καὶ αὐτὸς κατὰ βάθος θὰ ἦτο οὐίγος. Τὸ σκῶμμα ηὐδοκίμησε καὶ μετ' οὐ πολὺ οἱ ὀπαδοὶ πάντες τοῦ δουκὸς προσεπωνομάζοντο οὐίγοι καὶ ἡ προσεπωνυμία αὕτη τοσοῦτον ἐγενικεύθη, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ αὐτοὶ οἱ οὕτως ἀποκαλούμενοι τὴν ἀπεδέχθησαν.

Ἄλλ' ἂν ἡ καταγωγὴ τῆς ὀνομασίας τῶν οὐίγων εἶνε ἄδοξος, ἡ τῶν τόρειων δὲν εἶνε εὐκλεεστέρα. Ἡ λέξις αὕτη εἶνε ἱρλανδικῆ σημαίνουσα ληστήν, δολοφόνον, παράγεται δὲ κατὰ τινὰς ἐκ τοῦ torree = δός μοι, ὅπερ ἀπέτεινον οἱ ἱρλανδοὶ λησταὶ πρὸς τοὺς διαβάτας, οὓς ἀπεγύμνου. Κατ' ἄλλους τὸ ὄνομα ἀπεδόθη κατὰ πρῶτον εἰς σπεῖραν Ἰρλανδῶν παπιστῶν, οἵτινες ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Καρόλου τοῦ Α' καὶ ὑπὸ τὸ πρόσημα ὅτι ἠγωνίζοντο ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἐλυμαίνοντο τὴν Ἰρλανδίαν, παράγεται δὲ ἐκ μιᾶς φράσεως τῆς ἱρλανδικῆς διαλέκτου: Tar - a - ry =

Ἐλθέ, ὦ βασιλεῦ! Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπεδόθη παρά τῶν ἀντιθέτων εἰς τοὺς περὶ Κάρολον τὸν Β' αὐλικούς καὶ βασιλόφρονας κατηγορούμενους ἐπὶ φιλαρπαγίᾳ καὶ ἐπὶ κρυφίᾳ πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν κλίσει, καὶ ὁμοίους κατὰ τὰ αἰσθητά ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν Ἰρλανδίᾳ τόρεις. Κατ' ἄλλους δὲ ἐνδέχεται ἡ ὀνομασία νὰ προῆλθεν ἐνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ βασιλοφρόνων. Κατὰ δὲ τὸν Δανιὴλ Φόε, συγγραφεὺς τοῦ περιφήμου *Ῥοβινσῶνος*, ἀνάδοχος τοῦ κόμματος τῶν τόρειων ὑπῆρξεν ὁ διάσημος δόκτωρ Τίτος Ὅτς, ὁ καταγγεῖλας τὴν συνωμοσίαν τῶν παπιστῶν, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δίκης τῶν συλληφθέντων ἀκούσας ὅτι ἐμελλον νὰ μεταβῶσιν ἐξ Ἰρλανδίας τόρεις τινές, ἦτοι φανατικοὶ παπισταὶ καὶ βασιλόφρονες νὰ δολοφονήσωσιν αὐτόν, ταραχθεὶς δὲ καὶ ὑποπτέων ἀπεκάλει πάντα καταφερόμενον κατὰ τῆς δίκης καὶ τῶν μαρτυριῶν καὶ πάντα ἐν γένει ἀντιλέγοντα τόρουν, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα ἐγένετο δημῶδες, ἀποδεκτὸν δὲ κατ' ἀνάγκην βραδύτερον καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς οὕτως ἐπονομασθεῖσιν.

Ὅπως δὴποτε εἶνε βέβαιον ὅτι τὰ δύο μεγάλα κόμματα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἔλαβον ἀρχὴν ἢ μάλλον εἶπειν ὑπόστασιν εὐκρινεστέραν ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Β', ἀπέμειναν δὲ μόνα ἐν τῇ παλαιστῶν ἀγωνιζόμενα κατ' ἀλλήλων μετὰ τὴν βαθμιαίαν ἐξαφάνισιν τῶν dissenters ἦτοι τῶν διαφωνούντων, οἵτινες ἦσαν ἄνδρες φιλοπάτριδες καὶ ἐντιμοὶ, δημοκρατικὰ προσεβύοντες φρονήματα, ἀνίκανοὶ ὅμως ὅπως ἀναλάβωσι τὴν ἐξουσίαν, εἰς τὰς τάξεις τῶν ὁποίων ἀνήκε ποτε καὶ ὁ περικλεῆς Μίλτων, ὁ τυφλὸς ψάλτης τοῦ Ἀπολεσθέντος Παραδείσου. Ἡ ἐξιστόρησις τῆς μακρᾶς πάλης τῶν δύο κομμάτων θὰ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας. Ἀντὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ἀσυγκρίτως ὑπερέτερον τῶν δυνάμεών μου ἀρκοῦμαι νὰ παραθέσω πληροφορίας τινὰς εἰσέτι περὶ τῆς πορείας, ἣν ἐτήρησαν τὰ κόμματα κατὰ τινὰς περιόδους τοῦ μακροῦ αὐτοῦ διαστήματος. Οἱ οὐίγοι ἦσαν οἱ φιλελευθεροὶ καὶ οἱ τόρεις οἱ συντηρητικοί, ἀλλ' ὑπῆρξαν περιστάσεις τινές, καθ' ἃς οἱ ὅροι ἀνεστράφησαν καὶ ἐφάνησαν ὑπέρμαχοι τῆς βασιλείας οἱ πρῶτοι, δημοτικοὶ δὲ κατέστησαν οἱ δεύτεροι, οἱ συνήθως μὴ προστατεύοντες τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας. Τὸ γεγονός συνέβη ἐπὶ τῆς βασιλείας Γεωργίου τοῦ Β' καὶ ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Ῥοβέρτου Οὐώλπωλ. Τόσον ἐφοβεῖτο ἡ κυβέρνησις τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ, ὥστε ἀπηγόρευσε τὰς δημοσίας συναθροίσεις καὶ δὲν ἐπέτρεπε τὴν συσσωμάτωσιν ἀτόμων πλειόνων τῶν δώδεκα εἰς τὰς ὁδοὺς, διὸ καὶ ἐξεγερθεὶς ὁ λαὸς ἐν ἔτει 1733 ἔκαψεν ἐν Λονδίῳ τὰ ὁμοιώματα τῶν μελῶν

τοῦ τότε ὑπουργείου τῶν Οὐίγων. Ὁ μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων ἀνταγωνισμὸς ὑπῆρξεν πάντοτε σφοδρὸς, ἀλλ' ἐλησημονεῖτο ὡσάκις συμφέροντα ἐθνικώτερα διεκυβέοντο καὶ οἱ ἀντίπαλοι τότε προθύμως συνεφιλοῦντο καὶ συνεμάχουν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τὸ τιμῶν τὴν φιλοπατρίαν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους συνέβη ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰακώβου τοῦ Β' ὅτε ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐπεχείρησε τὴν παλινὸρθωσιν τῆς καθολικῆς θρησκείας εἰς τὸ Κράτος. Ὁμοφωνία καὶ πειθαρχία αὐστηρὰ ἐπεκράτησεν ἀείποτε σχεδὸν εἰς τὰς τάξεις τῶν ὀπαδῶν, μόνον δὲ εἰς περιστάσεις τινὰς λίαν σοβαρὰς καὶ ἐκτάκτους ἀνεφάνη ἐνίοτε διχογνωμία. Τοιοῦτο σχίσμα μεταξὺ τῶν Οὐίγων συνέβη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε οἱ μετριοπαθέστεροι τῶν φιλελευθέρων ἀπεσκίρτησαν ὑπὸ τὸν Βοῦρκε μὴ συμμεριζόμενοι τὰ φρονήματα τοῦ ἡγέτου τοῦ κόμματος Φόξ, ἐνθέρμου ὑπερέμαχου τῶν ἐπικρατουσῶν τότε ἐν τῇ γείτονι τῆς Γαλλίας χώρα ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν. Τέλος ἀμφότερα τὰ κόμματα διετήρησαν ἀνέκαθεν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἕκαστον ὀνομασίαν καὶ μόνον ἐπὶ βραχὺ διάστημα οἱ Οὐίγοι συνετελέσαντες εἰς τὴν ἐκλογὴν ὡς βασιλεῖς Γεωργίου τοῦ Α', τῶς ἐκλέκτορος τοῦ Ἀννόβερ προσεπωνομάσθησαν Ἀννοβεριανοί, ἐνῶ οἱ ἀντιπαλοῖτων *Τόρεις* ἀπεκαλοῦντο τότε Ἰακωβισταί.

Τὴν μεταξὺ Οὐίγων καὶ Τόρειων μακρῶνα πάλην, ἐξ ἧς ἐπήγασαν τ' ἀγαθὰ τῆς εὐνομίας καὶ προέκυψαν αἱ βᾶσεις τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους παρηκολούθησε μετ' ἀπτώτου βᾶντοτε καὶ εἰλικρινοῦς ἐνδιαφέροντος ὁλαὸς τοῦ βασιλείου, παρ' ᾧ ἐγγενῆς κατέστη ἐκ μακρᾶς παραδόσεως καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἡ συναισθησις τῶν καθηκόντων καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου. Ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε κατὰ περιόδους κρατερός καὶ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου, ἀπειράριθμα δὲ εἶνε τὰ δημοσιευθέντα συγγράμματα καὶ φυλλάδια πρὸς ἔπαινον ἢ πρὸς ψόγον ἑκατέρου τῶν κομμάτων. Ἀξιοσημῶτον ἰδίως ἐκ τῶν πολλῶν εἶνε φυλλάδιον γραφέν παρὰ τινος Σμιθ ἐκ Λεϊσεστερ καὶ φέρον τὴν ἐξῆς μακροσκελῆ ἐπιγραφὴν: *Ἡ Ἀυδία Λίθος, ἦτοι μέθοδος ἀπλή καὶ εὐχερῆς πρὸς διάκρισιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ γηησίου Ἀγγλοῦ ἀπὸ τοῦ διεφθαρμένου τοῦτέστι τοῦ φίλου τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πατρίδος ἀπὸ τοῦ δούλου τῆς τύχης καὶ τῆς Αὐλῆς πόνημα χρήσιμον εἰς πάντας τοὺς εὐπατρίδας, ἐμπόρους, ἐργάτας, γεωργοὺς καὶ ἄλλους ἔχοντας δικαίωμα ψήφου εἰς τὰς ἐκλογὰς.* Τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἧς ἐμνήσθη ἀνωτέρω, ὅτε ἀναστραφέντων τῶν ὄρων, οἱ Οὐίγοι ἐθεωροῦντο ὡς δουλοφρόνως ὑποστηρίζοντες τὰ προνόμια τῆς Αὐλῆς, καὶ οἱ Τόρεις ἔχαιρον τὴν εὐνοίαν τοῦ

λαοῦ, διό και ἐν τῷ «ἀληθεῖ και γνησίῳ Ἄγγλω» τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς νοητέον τὸν Τόρυν και ἐν τῷ «διαφθαρμένῳ και δούλῳ τῆς τύχης και τῆς Αὐλῆς» τὸν Οὐίγον. Μεταξὺ τῶν πολλῶν περιέργων κεφαλαίων του ἀστειότατον εἶνε τὸ παρέχον ὁδηγίας περὶ τοῦ πῶς δεῖ διακρίνειν τὸν Τόρυν ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς ἐν ἐκλογικῇ συμποσίῳ. Κατὰ τὸν συγγραφέα, ἐπιμελῶς ὡς φαίνεται σπουδάσαντα τὸν χαρακτῆρα τοῦ πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του, γνήσιος Τόρυς εἶνε ὁ ὑποψήφιος ὁ σφίγγων ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα τῶν προσερχομένων, ἐνῶ ὁ προσκλίνων μετ' ἐπιτετηδευμένου σεβασμοῦ εἶνε Οὐίγος. Ἄν τὰ παρτιθέμενα εἰς τὴν τράπεζαν ἐδέσματα εἶνε παρσκευασμένα κατὰ τὴν γαλλικὴν μαγειρικὴν, τότε ἀφύκτως ὁ ὑποψήφιος εἶνε Οὐίγος, ὡς ἐπίσης ἐάν τὸ ὀπίον κρέας δὲν εἶνε δαψιλῶς ἀηλιμμένον διὰ βουτύρου. Ὁ ὑποψήφιος ὅστις τρώγων φέρει εἰς τὸ στόμα τὰ τεμάχια διὰ τῆς περόνης ἀντὶ νὰ τὰ συνάξῃ μετὰ τοῦ ἐμβάμματος διὰ τοῦ μαχαιρίου, εἶνε ὑποπτος και φευκτός. Ἄν ἐπὶ τῆς τραπέζης δὲν ὑπάρχῃ παρκατεθειμένον σὺν τοῖς ἄλλοις και τὸ πατροπαράδοτον γλύκισμα *plum-pudding*, τετέλεσται! ὁ ἐστιῶν ἀριδῆλως εἶνε Οὐίγος. Ἐχρήσις και ἡ προτιμησις τῶν διαφόρων οἴνων παρέχει ἀσφαλῆ ὡσαύτως γνωρίσματα εἰς τὸν δευδερκῆ παρκατηρητὴν περὶ τῶν φρονημάτων τοῦ συνευχωουμένου ὑποψήφιο. Ἄν προτιμᾷ τὸν Βορδιγάλειον ἀπὸ τοῦ πορτογαλλικοῦ οἴνου, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι εἶνε ἐχθρὸς τῆς πατρίδος, ἀποῦ προκρίνει τὰ προϊόντα χώρας ἧς τὸ ἐμπόριον ἀνταγωνίζεται πρὸς τὸ ἀγγλικὸν ἀπὸ τὰ προϊόντα ἐτέρας χώρας, ἐξ ἧς ἡ Ἄγγλία ἀρύεται τσοσάυτας ἐμπορικὰς ὠφελείας. Καταδικαστέος ὡσαύτως και ὁ προτιμῶν τὸν Καμπανίτην ἀπὸ τοῦ ἰσπανικοῦ οἴνου, πρὸς κύρωσιν δὲ τῆς νοθεσίας του ὑπάγεται ὁ συγγραφεὺς τὸ ἐξῆς ἐποικοδομητικὸν παρὰδειγμα. «Ἐξελέγη ποτέ, λέγει, παρὰ τὴν θέλησίν μου ὡς βουλευτῆς ἀνὴρ τις, πρὸς ὃν δυσπίστως εἶχον, διότι τὸν εἶδον—φοικτόν εἰπεῖν!—πιόντα τρία ποτήρια καμπανίτου. μετὰ τρεῖς μῆνας μετέβαλε φρόνημα ὁ ἐκλεγείς και συνετάχθη μετὰ τῶν περὶ τὴν Αὐλῆν». Οὐ μόνον δὲ ἡ ποιότης τοῦ οἴνου, ἀλλὰ και τὸ μέτρον τῆς χρήσεως αὐτοῦ πρέπει νὰ παρατηρῆται. Ὁ ἀπλοῦς Τόρυς πίνει πάντοτε τὸ διπλάσιον ἀφ' ὅ,τι πίνει ὁ Οὐίγος, ἐάν δὲ ὁ Τόρυς εἶνε ὀπωσοῦν ἐνθερμος, τότε πίνει ὅσον δώδεκα Οὐίγοι. Ἡ παρκατήρησις αὕτη βεβαίως δὲν συνηγορεῖ πολὺ ὑπὲρ τῆς νηφαλιότητος τῶν εὐγενῶν λόρδων, ὧν ὁ Σμιθ κηρύσσεται σθεναρὸς ὑπέρμαχος, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἀμεριμνῶν περὶ τῆς ἐντυπώσεως ἐπιφυλάσσει τοὺς σφοδροτάτους τῶν κεραυνῶν του κατ' ἄλλου τινὸς νεωτερισμοῦ τῶν δυσσεβῶν Οὐίγων, τῆς χρήσεως δηλαδὴ τοῦ πάγου εἰς τὰ συμ-

πόσια και μάλιστα ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ! «Εἰς ποῖον σημείον διαφθορᾶς ἐφθάσαμεν! ἀναβοᾷ μετ' ἀγανακτήσεως. *O tempora o mores!* Καὶ τί θὰ ἔλεγον οἱ ἐνάρετοι πρόγονοί μας περὶ τῆς τοιαύτης παραδόξου πολυτελείας!..»

Τὰ τοιαῦτα βεβαίως φαίνονται παιδαριώδη και κινουσι τὸν γέλωτα ἀναγινωσκόμενα· μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι ἐγράφησαν πρὸ ἐνὸς μάλιστα και ἡμίσεος περίπου αἰῶνος ἐν Ἄγγλιᾳ, ἐνθα εἰς ὅλα και καθ' ὅλα και ἐν αὐτῇ τῇ πολιτικῇ, ἢ εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους προσήλωσις αὐστηρῶς ἐτηρεῖτο και τηρεῖται ἀκόμη. Ἄλλὰ και ἂν ἐτι θεωρηθῇ ὡς ὑπολειπομένη κατὰ τὴν σοβαρότητα ἡ παράδοξος αὕτη κατῆχησις, δεικνύει οὐχ ἥττον πόσον προσεκτικῶς ἐπετηρεῖτο και ἐκτὸς τοῦ βουλευτηρίου ἡ συμπεριφορὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ὑπὸ τὸν διαρκῆ τοῦτον ἔλεγχον τῆς κοινῆς γνώμης διατελοῦντες προσεπάθουν πάντοτε νὰ φαίνωνται συνεπεῖς πρὸς τὰς ἀρχὰς και τὰ φρονήματά των. Τὸ ρητόν του Σαμουήλ Τζόνσωνος—ὅστις σημειωτέον ὅτι ἦτο ἐμμαγῆς Τόρυς και γενναίαν ἔλαβεν ἀμοιβὴν παρὰ τῶν ὁμοφρόνων ὅτε αὐτοὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν ἀρχὴν—ὅτι ὁ Οὐίγος εἶνε Τόρυς ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας, δυνατὸν νὰ εἶνε εὐφύες ὡς σκῶμα, ἀλλὰ δὲν εἶνε σύμφωνον πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Ἀκριβῶς ἡ εὐστάθεια τοῦ φρονήματος παρ' ἀμφοτέραις ταῖς μερίσι διηῶνισε τὴν μεταξὺ αὐτῶν πάλην τὴν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς εὐημερίας τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους και τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ἐτι και νῦν διεξαγομένην. Τὰ ἄτομα παρήρχοντο, τὰ σκῆπτρα τῆς ἡγεμονίας περιήρχοντο ἐκ διαδοχῆς ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα εἰς τοὺς ἐκάστοτε ἀναδεικνυμένους ἐπιφανεῖς μεταξὺ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου κόμματος, ἀλλ' ἡ βῆσις και τὸ πνεῦμα τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἔμενον ἀναλλοίωτος και παρεδίδοτο ὡς παρκαταθήκη ἱερὰ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πιθανὸν τὸ ἐν ἧ τὸ ἄλλον κόμμα κατὰ τὸ μήκιστον τῆς δράσεως ἀμφοτέρων διάστημα και ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ ζήλου νὰ ἐξετροχιάσθη ποτέ· ἀλλ' οὔτε ἐπὶ πολὺ διήρκεσεν ὁ ἐκτροχιασμός, οὔτε εἰς δεινὰ ἀνεπανόρθωτα ἤγαγε τὴν χώραν, διότι τὸ ἀντίρροπον τῆς συνέσεως ἐνυπῆρχε πάντοτε ἐν αὐταῖς ταῖς τάξεσι τῶν δύο κομμάτων. Περὶ τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς παρέσχον ἀμφοτέρα τὰ κόμματα εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα μαρτυρεῖ εὐγλώττως ὁ Μακώλκιου, κριτῆς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀρμοδιώτερος, και εἶνε τόσον λαμπρὰ ἡ σελις αὕτη τοῦ ἐξόχου ἱστορικοῦ, ὥστε οἱ ἀναγνώσται μου εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ δυσαρρστηθῶσιν ἂν παραθέσω αὐτὴν ἐνταῦθα ἀκεραίαν:

«Πανταχοῦ εὐρηται, λέγει, τάξις ἀνδρῶν προσκολλημένων μετὰ ζήλου εἰς πᾶν ὅ,τι ἀρχαῖον και ἐτέρα τάξις ἀνδρῶν εὐχερῶς ἐλπίζόντων, τολμηρῶς ἐγκολπουμένων τὰς θεωρίας, ἀείποτε

βαινόντων πρὸς τὰ πρόσω, σπυδόντων ν' ἀνακαλύπτωσιν ἀτελείας εἰς πᾶν ὅτι ὑφίσταται, ἐπιρροεῶν τέλος ν' ἀπεκδέχωνται μετ' ἐλαφρότητος τοὺς παρομαρτοῦντας εἰς πᾶσαν βελτίωσιν κινδύνους καὶ τὰς ἀνώμαλίας. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι καὶ εἰς τὰ πρῶτα ἡμῶν Κοινοβουλία ὑπῆρχον ἤδη διακεκριμέναι ὁμάδες ἐκ μελῶν, τῶν μὲν μεριμνῶντων περὶ τῆς συντηρητικότητος, τῶν δὲ διακαῶς ποθούντων τὰς μεταρρυθμίσεις, πλὴν μόνον μετὰ τὴν πρότασιν του κατὰ τοῦ Στράφορντ νόμου κατεφάνη ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων σοβαρὰ διχογνωμία. Ὅτε κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1641 ἡ Βουλὴ συνήλθε μετὰ ἐξ ἑβδομάδων ἀργίαν, τὰ δύο ἀντίπαλα κόμματα, αὐτὰ ταῦτα ἄτινα ὑπὸ διάφορὰ ὀνόματα ἠγωνίσθησαν πάντοτε πρὸς ἄλληλα καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἀγωνιζόμενα περὶ τῆς καταλήψεως τῆς ἐξουσίας, ἀντεπαρετάχθησαν ὡς εἰς μάχην. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐκαλοῦντο Ἰππόται καὶ Στρογγυλοκέφαλοι, βραδύτερον ἐπωνομάσθησαν Τόρεις καὶ Οὐῆγοι, φαίνεται δὲ ὅτι αἱ ὀνομασίαι αὐταὶ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι θὰ παραμείνωσιν. Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ γράψῃ τις κατηγορητήριον ἢ πανηγυρικὸν περὶ τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου τῶν δύο τούτων περιφήμων κομμάτων, διότι οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ἐκτὸς ἐὰν παντελῶς στερῆται κρίσεως ἢ καλῆς πίστεως, ὅτι πολλαὶ ὑπάρχουσι κηλίδες ἐπὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ κόμματος εἰς ὃ ἀνήκει ἢ ὅτι τὸ ἀντίθετον κόμμα δύναται δικαίως νὰ σημνύνηται ὅτι περιέλαβεν εἰς τὰς τάξεις του ἀνδρας ἐνδόξους καὶ ὅτι ἐγένετο παρὰ τὸν ἥρωϊκῶν πράξεων καὶ μεγάλων πρὸς τὸ Κράτος ἐκδουλεύσεων. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι καίτοι τὰ δύο κόμματα πολλάκις ὑπέπεσον εἰς σοβαρὰ σφάλματα, ἢ Ἀγγλίαν οὐδετέρου αὐτῶν δύναται νὰ παραιτηθῇ. Ἐὰν ἐν τοῖς θεσμοῖς αὐτῆς ἢ ἐλευθερία καὶ ἢ τάξις, τὰ ὠφελήματα τὰ τε ἀπορρέοντα ἐκ τῶν νεωτερισμῶν καὶ τὰ πηγάζοντα ἐκ τῆς διατηρήσεως τῶν καθεστώτων συνδυάζονται εἰς βαθμὸν ἀλλαχοῦ ἀνέφικτον, ἢ εὐτυχῆς αὕτη ἐξαιρέσις δέον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὰς ζωηρὰς διαμάχας καὶ τὰς ἐξ ὑπαμοιβῆς νίκας τῶν δύο ἀντιθέτων ὁμίλων πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἔμμεν ἀφωσιωμένος εἰς τῆς ἐξουσίας τὸ κύρος καὶ εἰς τὰς πατρίους παραδόσεις, ὁ δ' ἕτερος ὄργα πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πρόοδον. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων μερίδων τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐγκεῖται μᾶλλον ἐν τῷ βαθμῷ ἢ ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ φρονήματος. Ἐν τε τῇ δεξιᾷ καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὑπῆρχον ὅρια, ἄτινα σπανίως οἱ διαμαχόμενοι ὑπερέβησαν. Ὀλιγάριθμοι εὐξέκτοποι ἀφ' ἐνός διενόηθησαν νὰ καταθέσωσι πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐλευθερίας ἡμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὀλιγάριθμοι φα-

νατικοὶ ἐπεχείρησαν νὰ ἐπιδιώξωσι δι' ἀτελευτήτου ἐμφυλίου πολέμου τὸ ἀπατηλὸν φάσμα τῆς δημοκρατίας. Ἄλλ' ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ὑπὲρ τοῦ στέμματος ἀγωνιζομένων ἀντίκειται εἰς τὸν δεσποτισμὸν, οἱ πλείστοι δὲ τῶν προμάχων τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων ἦσαν ἐχθροὶ τῆς ἀναρχίας. Δις κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος τὰ δύο κόμματα ἔπαυσαν τὴν πρὸς ἄλληλα ἐριν καὶ συνήνωσαν τὰς ἑαυτῶν προσπάθειας ἐργασθέντα ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Ὁ πρῶτος αὐτῶν συνασπισμὸς ἀποκατέστησε τὴν κληρονομικὴν μοναρχίαν, ὁ δεῦτερος ἐγκαθίδρυσε τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν.»

Τὴν κρίσιν ταύτην τοῦ ἐξόχου συγγραφέως λαμπρῶς ἐπεκύρωσεν ἡ κοινοβουλευτικὴ ἱστορία τῆς πατρίδος του κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη. Ἐκ τῶν ἀπειραριθμῶν παραδειγμάτων δι' ὧν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας κατέδειξαν τὸν πρὸς τὸ πολίτευμα καὶ τὴν νομιμοφροσύνην ἄκρον αὐτῶν σεβασμὸν, ἀρκούμαι ν' ἀναφέρω ἓν καὶ μόνον. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ Γλάδστων πρωθυπουργὸς ὧν ἠθέλησε νὰ εἰσαγάγῃ νόμον ἐπιτρέποντα εἰς τοὺς γεωργοὺς καὶ ἀγρολήπτας νὰ φρονέωσι τὰ ἄγρια ζῶα, ἄτινα ἀγεληδὸν διαϊτώμενα ἐντὸς τῶν γειτονικῶν τῶν εὐγενῶν κτημάτων καταφάνιζον διὰ συχνῶν ἐπιδρομῶν τοὺς ἀγροὺς των. Ἀλλαχοῦ τὸ τοιοῦτο ὡς συμφωνοῦν πληρέστατα πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ κοινῶν δικαίου θὰ ἐθεωρεῖτο λογικώτατον πλὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἔνθα πολλὰ προνόμια τῶν εὐγενῶν καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἄτοπα καὶ τὰ πρὸς τὴν δικαιοσύνην ἀντικείμενα θεωροῦνται καθιερωμένα ὑπὸ τῆς μακρᾶς συνηθείας καὶ ἀπαρᾶξιστα, τὸ νομοσχέδιον τοῦ πρωθυπουργοῦ ἐχαρακτηρίσθη ὡς καινοτομία, ἐπειδὴ μόνον οἱ εὐγενεῖς ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ θηρεύωσι καὶ νὰ φρονέωσι τὰ ἐντὸς τῶν κτημάτων των περιφερόμενα ἄγρια ζῶα, ὁ σφετερισμὸς δὲ τοῦ τοιοῦτου δικαίωματος θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς λαθροθηρία ἂν μὴ καὶ βαρύτερον ἀδίκημα. Ἐν τούτοις τὸ νομοσχέδιον εἰσῆχθη εἰς τὴν βουλὴν τῶν Κοινοτήτων καὶ ἐψηφίσθη, ἀλλ' οὐχὶ διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας, ὁ δὲ Γλάδστων φρονῶν ὅτι ἐπὶ ζητήματος τοιοῦτου, συγκινήσαντος τὴν δημοσίαν γνώμην ἢ νομοθετικὴ κύρωσις ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐπισημοτέρα, ἔσπευσε νὰ παρουσιασθῇ πρὸς τὴν Ἀνασσαν καὶ νὰ ὑποβάλῃ τὴν παρὰ τῆσιν του. Εἰς μάτην ἢ βασιλίσσα παρετήρησεν αὐτῷ ὅτι οἱ δισταγμοὶ του ἦσαν ὑπερβολικοί· αὐτὸς ἔμεινεν ἄκαμπτος καὶ κατ' ἀνάγκην προσεκλήθη εἰς τ' ἀνάκτορα ὃ ἡγέτης τῶν τόρειων, ὅστις ἦν τότε ὁ Δισραέλης. Οὗτος ὅμως ἀφ' ἑτέρου ἀπεποιήθη ν' ἀναλάβῃ τὸν σχηματισμὸν ὑπουργείου, εὐλόγως διατεινόμενος ὅτι δὲν ἐκέκτητο ἐν τῇ βουλῇ πλειονοψηφίαν. Ἡ ἐξ ὑπαμοιβῆς ἀρνησις τῶν δύο ἡγετῶν ἐξηκο-

λούθησεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, σύμπας δὲ τότε ὁ ξένος τύπος μετὰ θαυμασμοῦ ὡμολόγησεν ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας παρέσχον εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον σπάνιον παράδειγμα αὐταπαρνησίας καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸ πολίτευμα τῆς χώρας των ἀμιλλώμενοι οὐχὶ περὶ τῆς καταλήψεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀποθέσεως τῆς ἐξουσίας.

Αὐτὴ ἡ βαθεῖα τοῦ καθήκοντος συναίσθησις καὶ ἡ ἀκριβολόγος ἐμμονὴ εἰς τὰς εὐλαβεῖς παραδόσεις συνέτεινον εἰς τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἀκμὴν τῶν δύο μεγάλων τῆς Ἀγγλίας κοινοβουλευτικῶν κομμάτων. Πολλὰ κόμματα ἀνεφύησαν καὶ ἐσχηματίσθησαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας καὶ ὀνομασίαι ἀπεδόθησαν, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, τινὲς δὲ αὐτῶν ἔσχον μάλιστα παράδοξον ἀπήχησιν καὶ εἰς τὰ χρονικά τῆς ταπεινῆς ἡμῶν κοινοβουλευτικῆς ἱστορίας, καὶ ἠτύχησαμεν νὰ ἔχωμεν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς λαοσωτηρίου μεταπολιτεύσεως Ὀρεινοὺς καὶ Πεδινοὺς, παρωδίαν ἀληθῆ τῶν κομμάτων τῆς Γαλλικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1793, ἀφοῦ πρὸς ἐπίμετρον ἀντιστρόφως Ὀρεινοὶ ἀπεκλήθησαν παρ' ἡμῖν οἱ μετριοπαθέστεροι, Πεδινοὶ δὲ οἱ ἀρειμάνιοι ἐπαναστάται! Τί ἐγένεον πάντα ταῦτα; Κόμματα καὶ ὀνόματα δημιουργήματα τῆς στιγμῆς, προϊόντα προσκαιροῦ συμβολῆς περιστάσεων παρεσύρθησαν ἀπὸ τὸν στρόβιλον τῶν χρόνων καὶ ἐλησμονήθησαν· ἀπεναντίας δὲ αἱ δύο τῆς Ἀγγλίας ἱστορικαὶ πολιτικαὶ μερίδες, ὡς ἐκπροσώπησις ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν λελογισμένων διατηροῦσι καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ κλέος αὐτῶν. Καὶ σήμερον ὁ γηραιὸς Γλάδστον καὶ ὁ μαρκήσιος Σώλσβαρν, οἱ δύο ἡγέται, φέρουσιν ὑπερηφάνως ὁ μὲν τὸ ὄνομα τοῦ αὐίρου, ὁ δὲ τὸ τοῦ Τύρν, ὧν ἡ ὑβριστικὴ σημασία ἐξηλείφθη, ἐξαγνισθεῖσα μετὰ δύο αἰῶνων ἐκλειεῖς ἀγῶνας καὶ σημαντικὰς πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει ἐκδουλεύσεις.

Οἱ παρ' ἡμῖν πιθηκίζοντες τὰ πολιτικὰ ἤθη ἄλλων χωρῶν καὶ παραλαμβάνοντες ἀνεξετάστως τοὺς αὐτοὶ ἐν χρήσει κοινοβουλευτικοὺς ὅρους ὀφείλουσι νὰ μελετῶσι καὶ τὰ πράγματα, εἰς ἃ οἱ τοιοῦτοι ὅροι ἀνταποκρίνονται καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ν' ἀρῶνται ὠφέλιμα διδάγματα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΝΝΙΝΟΣ.

Εἶνε ὀδυνηρὸν νὰ αἰσθάνεται τις ὅτι ἀγαπᾶται ὀλιγώτερον παρ' ὅσον ἀγαπᾷ.

*

Καλήτερον εἶνε νὰ πονῇ τις ἐν σιωπῇ ἢ νὰ ἐκτίθεται εἰς ἀδείλους παραμυθίας.

ΧΑΡΑΛΔΟΣ

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ
Βυζαντινὸν ἱστορημα.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ε'.

Βαθεῖαν ἐξήσκουν ἐπὶ τοῦ Χαράλδου ἐντύπωσιν αἱ ἀφηγήσεις αὐταί, καὶ διότι τὸ ἀπέριττον αὐτοῦ θρησκευτικὸν αἶσθημα περιέβαλλεν αὐτὰς διὰ τοῦ κύρους μυστηριωδῶς ἐκδηλουμένης ἱεράς ἀληθείας, καὶ διότι φύσει εὐφάνταστος, ἤσθάνετο πάσαν τὴν ὑψηλὴν ποίησιν τῆς μυθολογίας ἐκείνης, ἥτις κατενόει καὶ μετ' ἀφάτου μεγαλοπρεπείας ἐπροσωποποιεῖ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ἄλλ' ἡ ἐνασχόλησις αὐτῆ, ἐνῶ κατεσίγαζέ πως τὴν ἀνυπομονησίαν αὐτοῦ, οὐδόλως ἀπέτρεπεν αὐτὸν τῆς ἀκραδάντου προθέσεως ἀπ' ἐναντίας οὐδὲν ἡμέλει ὅπως ἐπισπεύθῃ τὰς παρασκευάς, καὶ κατὰ τὴν λήξιν τοῦ πένθους τὰ πάντα ἦσαν ἑτοιμα.

Γνωστὸς Βίκιγξ, ὁ Θώρστης, ἀπέπλεε μετὰ τοῦ στολίσκου αὐτοῦ διὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Γαλλίας, καὶ πρὸς αὐτὸν συνενόηθη ὁ ἡμέτερος ἦρω, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν ἐστρατείαν, ἀλλ' ἀπέχων, δυνάμει ῥητῆς συμφωνίας, πάσης κατ' ἐμπόρων ἐπιθέσεως, καὶ συμμετέχων τοῦ ἀγῶνος μόνον ἐὰν ἐπήρχετο σύγκρουσις πρὸς ἄλλους Βίκιγκας. Καὶ πολλοὶ μὲν τῶν ὀμηλικῶν ἐξελιπάρησαν τὴν ἄδειαν ὅπως συνοδεύσωσιν αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἠρήθη, ἓνα μόνον παραλαβὼν ἀρχαῖον ἑταῖρον, τὸν Χαλφδάνον.

— Ἀγνοεῖτε τί μοι ζητεῖτε, εἶπεν αὐτοῖς. Οὐδόλως πρόκειται περὶ συνήθους ἐκδρομῆς, οἶμαι ὑπῆρξαν αἱ τοῦ πατρός μου· διὸ καὶ καταλείπω ἐνταῦθα τὸν τε στόλον καὶ ὑμᾶς πάντας, τοὺς πιστοὺς μου συντρόφους. Ἀπέσχομαι εἰς χώρας ἀγνώστους, ἐπιχειρῶ τὴν ἐξερεύνησιν νέου κόσμου. Ἡ ἀπουσία μου ἔσται μακρά, καὶ ἴσως οὐδόλως ἐπιστρέψω. Μένετε ἄνευ ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ἐκλέξατε ἀντ' ἐμοῦ τὸν πρεσβύτερον, καὶ μεριμνήσατε περὶ τῶν γαιῶν μου, ὡς δυνηθῆτε κάλλιον. Ἐὰν δὲ μάθητε τὸν θάνατόν μου, μερίσθητε αὐτὰς ἀκριβοδικαίως, διότι πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, τὸν Βασιλέα Ὀλάφον, γνωρίζετε τὰς σχέσεις μου.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἐνεπλήσθησαν θαυρῶν τῶν πλείστων οἱ ὀφθαλμοί, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμησεν ἀντίρρησην, καθ' ὅσον ἡ θέλησις τοῦ Ἰάρλου ἦν ἱερά. Τὴν νύκτα ἐκείνην ὀλίγοι παρεδόθησαν εἰς τὸν ὕπνον, καὶ περὶ τὸ πρῶτον τῆς ἡοῦς μεθίαμα, ἡ Ἐλλίδα ἦν ἤδη παρὰ τὴν ἀκτὴν, ἐτοιμὴ ὡς ὁ ἔρωδιος ὁ πρὸς πτῆσιν διανοίγων τὰ πτερά. Πέριξ αὐτῆς ἴστατο περίφροντις καὶ σκυθρωπὸς σύμπας ὁ μικρὸς λαὸς τοῦ ἀποδημοῦντος Μεγιστάνου, καὶ ἡ ἀσυνήθης εἰς τοι-